

Peer

Parliaments

Make
yourself
heard

#MyWorldOurPlanet
#EUClimatePact

**Kuidas muuta energia
rohelisteks ja õiglaseks.**

2. mooduli õppematerjalid

Käesolev dokument ei kajasta Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Pange tähele, et käesolevas dokumendis sisalduv teave võib olla vananenud, kuna see loodi algselt 2022. aastal.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024

© Euroopa Liit, 2024

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtteid rakendatakse vastavalt komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsusele 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud kõik muudatused.

Selliste elementide kasutamiseks või paljundamiseks, mis ei kuulu Euroopa Liidule, võib olla vaja taotleda luba otse õiguste omajalt.

Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: tootmine ja kasutamine

1. küsimus

Päikesepaneelidest katusel kuni seinte parema soojustuseni – see, kuidas me kodus energiat toodame ja säilitame, on kestliku ühiskonna võti. Mida on vaja, et kodune energiakasutus oleks tõhusam kui ka kestlikum? **Vaadake üle allpool esitatud variandid, arutlege rühmaga** ja moodustage teie arvatest **sobivaimatest** lahendustest paremusjärjestus.

Punktid	Variant
5 punktid	B
4 punktid	C
3 punktid	A
2 punktid	E
1 punkt	D

Vastuselehe näidis

- A** Vaja on innustavaid motiive ja selget teavet energiatõhusate lahenduste eeliste kohta, et oleks kergem teha muudatusid energiatõhusate lahenduste kasuks nagu näiteks **näiteks kodu soojustamine**, nutitermostaadi paigaldamine, vanade aknaraamide vahetamine ja energiasäästlike lambipirnide kasutamine.
- B** Mind tuleks julgustada kodus **roheenergiale ja -küttele üleminekul**, tõstes mittetaastuvate energiaallikate hinda.
- C** Koduste roheenergiaallikate, **näiteks päikesepaneelide ja soojuspumpade kasutuselevõttu** tuleks teha odavamaks ja lihtsamini kättesaadavaks.
- D** Energia kasutamine, mis on toodetud räpastest allikatest nagu näiteks söest **pärinev energia**, tuleks teha võimatuks ning selle kasutamisest tuleks loobuda võimalikult ruttu.
- E** Milliseid **muid lahendusi** oskate pakkuda?

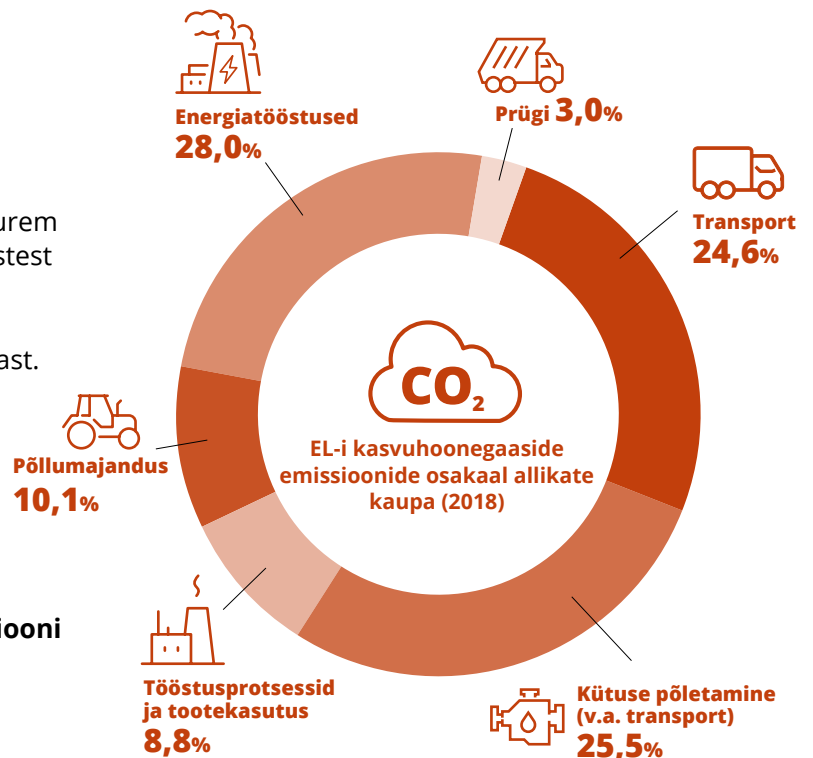
Kontekst

Tänapäeva ühiskond ja majandus töötavad energial: vajame seda elektri tootmiseks, kodu kütmiseks ja sõidukite kasutamiseks. Ehkki suurem osa energiast tootetakse jätkuvalt fossiilkütustest (nafta, süsi ja gaas), tuleb aga väiksem osa kogumahust taastuvenergiaallikatest, näiteks päikesest, tuulest, hüdro- ja geotermaalenergiast. Taastuvenergiaallikate osakaal kasvab küll aeglaselt, kuid selle-eest kindlalt.

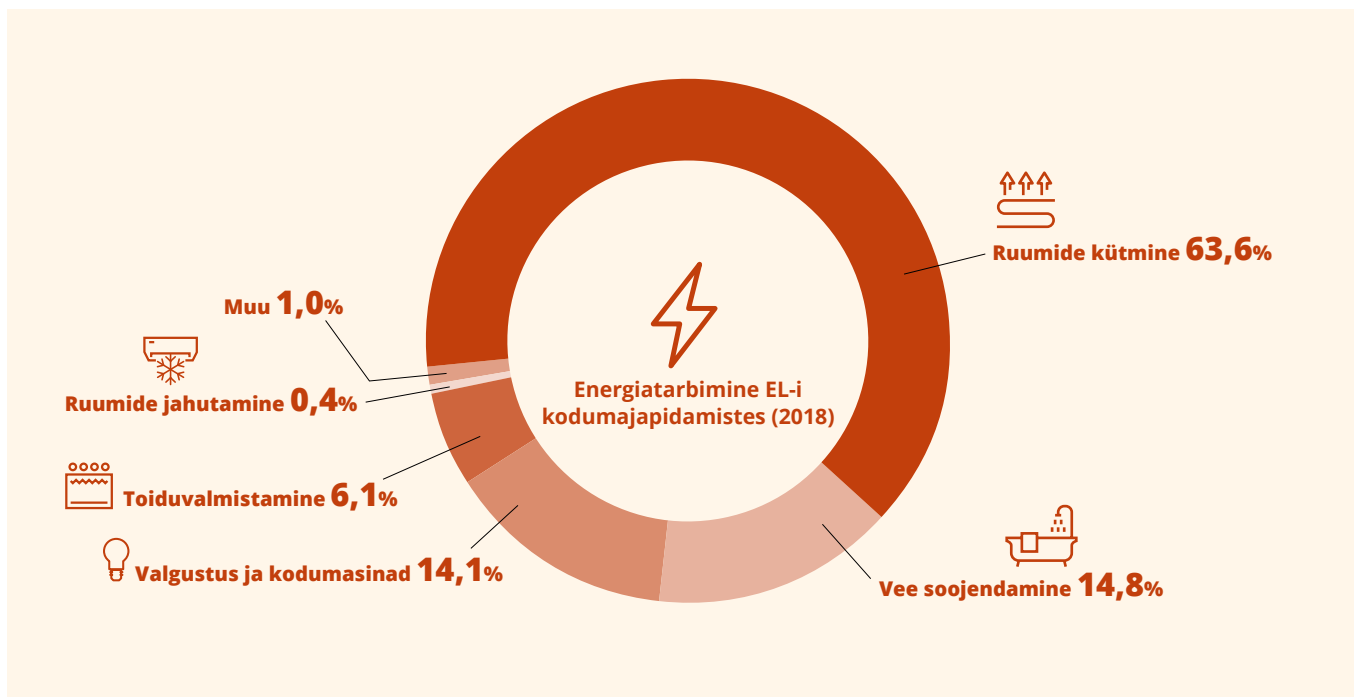
Kolmveerand EL-i kasvuhoonegaaside emissioonist tuleb energia tootmisest ja tarbimisest.

Energiaga seotud **kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamiseks on kaks viisi.**

- Suurendades energiatõhusust ja kasutades vähem energiat (nt hoonete soojustamine).
- Suurendades taastuvenergiaallikatest toodetud energia osakaalu. 2018. aastal tarbisid kodumajapidamised 26,1% EL-i energiast, millest valdav osa oli toodetud maagaasist (32,1%) ja fossiilkütustest saadud elektrist (24,7%), taastuvenergia moodustas sellest vaid 19,5%. Küte on kodumajapidamiste peamine energiakulu.

Tootes ja kasutades energiat efektiivsemalt ja jätkusuutlikumalt -aitame kaitsta keskkonda, inimeste tervist ning heaolu. Samuti aeglustab see kliimamuutuseid ja globaalset soojenemist, sh vähendab ka EL-i sõltuvust välistest nafta- ja gaasitarnijatest. Seetõttu on EL-i roheline kokkuleppe üheks eesmärgiks and kiirendada üleminekut sõelt puhtamatele energiaallikatele.

 Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: tootmine ja kasutamine

Energiatõhusad hooned

Hooned moodustavad umbes 40% kogu EL-i energiatarbest ja üle kolmandiku EL-i kasvuhoonegaaside emissioonidest.

Umbes 75% kõigist EL-i hoonetest ei ole energiatõhusad ning aastast renoveeritakse energiatõhusaks vaid 1% hoonetest. Aastaks 2050 on nendest samadest hoonetes endiselt kasutusel umbes 85–95%.

Vähendamaks EL-i kasvuhoonegaaside emisiooni 2030. aastaks vähemalt 55%, tuleb hoonete kasvuhoonegaaside emissiooni vähendada 60%. Selleks tuleb hooned muuta energiatõhusamaks, näiteks parema soojustamise teel.

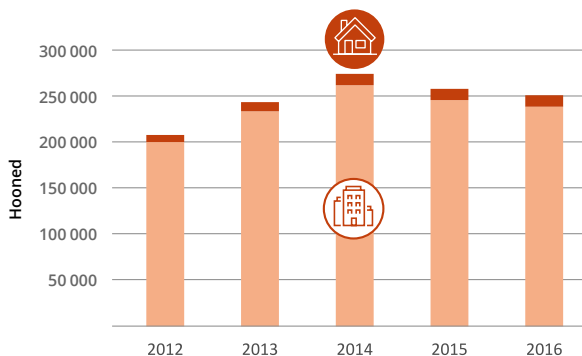
Euroopa Komisjoni uue hoonete renoveerimise hoogustamise strateegia „Renoveerimislaine Euroopale“ eesmärk on järgmise 10 aasta jooksul kahekordistada iga-aastaseid energiarenoveerimismäärasid.

Mõnikord võib probleemiks olla ka niinimetatud üürileandja-üürniku dilemma: üürileandjad ei taha investeerida liiga palju raha energiasäästlikesse seadmetesse ja renoveerimisse, kuna nad ei saa seda raha tagasi, samas kui üürnikud kes maksavad energia eest saavad saavutatud säästust kasu.

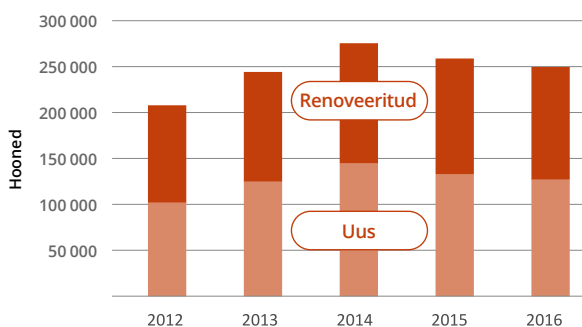
Uus investeeringute laine energiatõhusatesse hoonete renoveerimisse võiks ergutada ehitussektorit, luues 2030. aastaks potentsiaalselt 160 000 rohelist töökohta.

Mõned ELi liikmesriigid ei ole ikka veel seadnud prioriteediks ehitussektoris vajalike kiireloomuliste meetmete kasutuselevõtmist.

Liginullenergiahooned Euroopas kasutustüübi järgi (elamu või mitte)

Liginullenergiahooned Euroopas (uued ja renoveeritud)

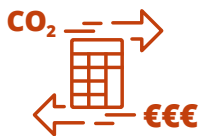

Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: tootmine ja kasutamine

Süsiniku hinnastamine

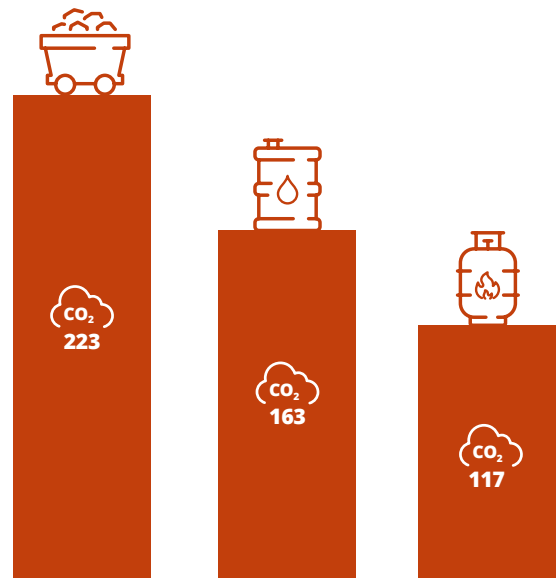
Süsiniku hinnastamine abil püütakse leida süsinikuemissioonide „välist“ kulu. Need on kulud, mida avalikkus ehk igaüks meist maksab kliimamuutuse tekitatud kahju heastamiseks. Näiteks tervishoiukulud või kuumalainetest ja põudadest tulenevad materiaalsed kahjud.

Süsinikdioksiidi heitkoguste hinnastamiseks on erinevaid viise, kuid kõige levinumad on heitkogustega kauplemise süsteemid ja süsinikumaksud.

Heitkogustega kauplemine tähendab, et süsinikdioksiidi heitkogustele (näiteks elektritarnijatele) väljastatakse sertifikaadid, mis lubavad neil paisata aastas välja teatud koguse CO₂. Vähendades oma süsinikdioksiidi heitkoguseid, saavad nad seejärel müüa kasutamata kvoote teistele turuosalistele, kellel on suurem heide. Sertifikaatide koguarv on seadusega piiratud ja aja jooksul vähenenud, nii et süsiniku emiteerijad oleks motiveeritud oma süsiniku jalajälge parandama.

Fossiilkütuste süsinikusaldus tüübi järgi – süsi, nafta, maagaas (naela CO₂ miljoni Briti soojusühiku kohta)

EL käivitas saastekvootidega kauplemise süsteemi 2005. aastal. See oli maailma esimene märkimisväärne süsinikuturg ja siiani ka üks suuremaid. See piirab umbes 10 000 elektri- ja töötleva tööstuse rajatist kui ka osalevate riikide vahel tegutsevate lennufirmade heitkoguseid. Kuigi süsteem ei hõlma endas veel transpordi ja hoonete üldisi heitkoguseid, katab saastekvootidega kauplemise süsteemi umbes 40% ELi kasvuhoonegaaside heitkogustest.

Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: tootmine ja kasutamine

Süsiniku hinnastamine

Süsi (kivisüsi)	228,60
Süsi (pruunsüsi)	216,24
Süsi (poolbituumen)	214,13
Süsi (bituumen)	205,40
Diislikütus ja kütteõli	163,45
Bensiin (ilma etanoolita)	155,77
Propaan	138,63
Maagaas	116,65

Miljoni Briti soojusühiku (Btu) energia kohta emiteeritud CO₂ naelades eri kütuste lõikes

Erinevalt heitkogustega kauplemise süsteemist määrab süsinikumaks otseselt süsinikdioksiidi hinna, määratledes kasvuhooonegaaside heitkoguste maksumäära või sagedamini ka fossiilkütuste süsinikusalduse maksumäära. Fossiilkütuste süsinikusaldus viitab erinevatele süsinikdioksiidi (CO₂) kogustele, mida erinevad kütused eraldavad võrreldes põletamisel toodetud energiaga. Näiteks kivisüsi eraldab põlemisel toodetud energia kohta peaaegu kaks korda rohkem CO₂ kui maagaas.

Mõned Euroopa riigid, nagu Soome, Norra, Rootsi ja Taani, hakkasid süsiniku maksustamisega katsetama juba 1990. aastatel. Sellest ajast on järgnenud mitmed teised Euroopa riigid, kuid maksumäärad on väga erinevad. Süsinikdioksiidimaks on tõhus viis süsinikdioksiidi heitkoguste ja õhusaaste vähendamiseks, kehtestades süsinikule hinna. Samuti võivad need etendada rolli heitkoguste vähendamisel sektorites, mis ei ole kaetud ELi heitkogustega kauplemissüsteemiga.

Süsiniku hinnastamisest saadud tulu saab suunata kasvuhooonegaaside emissioonide koguse edasisse vähendamisesse. Samuti saab seda kasutada ka madala sissetulekuga leibkondade koormuse kompenseerimiseks, suurendades sotsiaaltoetusi, toetades leibkondi ühekordsete maksetega või investeerides eriskeemidesse nagu hoonete renoveerimistoetused vms.

Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: tootmine ja kasutamine

Päikeseenergia on taastuvenergia liik, mille abil on võimalik varustada majapidamisi elektri ja sooja veega. Päikeseenergial on potentsiaali 2040. aastaks rahuldada ligikaudu 20% EL-i elektrienergia vajadusest.

Enamikes liikmesriikides moodustab päikeseenergia alla 1% kütmiseks ja jahutamiseks kulutatavast energiast. Riikides, kus on soojem kliima, rohkem päikesepaistet ja väiksem vajadus kütte järele, moodustab päikeseenergia palju suurema osa energiatarbest – Küprosel näiteks üle 15%.

Soojuspumbad on veel üks tõhus energiaallikas. Soojuspumbad asetatakse üldiselt hoonete väliseintele ning nede tööpõhimõte on nagu külmpakil, ainult et vastupidi. Soojuspumbad kasutavad ruumide kütmiseks või jahutamiseks välisest keskkonnast saadavat energiat. Kuigi nad töötavad elektriga, kasutavad nad seda väga tõhusalt.

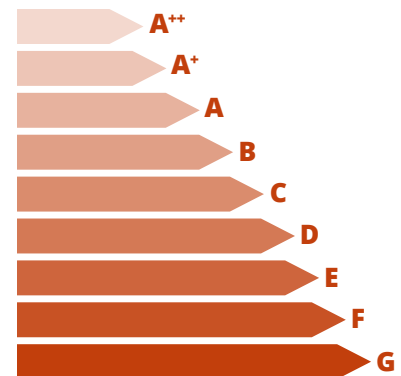

Soojuspumbad on viimastel aastatel palju laiemalt levinud, eriti külmema kliimaga liikmesriikides, kus maagaasivõrgustikuga on liitunud vähem majapidamisi. Kõige levinumad on soojuspumbad Rootsis, Eestis, Soomes ja Norras, kus igal aastal müüakse üle 25 soojuspumba 1 000 majapidamise kohta.

Koduste küttesüsteemide emissioonide vähendamiseks soodustavad liikmesriigid soojuspumpade ja päikesepaneelide paigaldamist. See toimub peamiselt toetuste ja laenude toel, aga ka maksuvähenduste abil. Sellised meetmed on märkimisväärselt tõstnud päikesepaneelide ja soojuspumpade paigaldamise arvu.

Alates 2015. aastast on EL-i määrusega nõutav, et soojuspumpadel, päikesepaneelidel ja muudel sarnastel kodustel elektri- ja soojatootmise seadmetel oleks etiketil teave nende energiatõhususe ja -tarbe kohta. Lisaks kehtestas EL aastal 2010 nõude, et kõik uued hooned peavad 2021. aastaks olema liginullenergiahooned ning kasutama taastuvallikatest pärit energiat. Vahemikus 2012 kuni 2016 ehitati ligi 1,2 miljonit liginullenergiahoonet või renoveeriti olemasolevaid nõuetele vastavaks. Liginullenergiahoonete osakaal ehitusturul tõusis 14 protsendilt 20 protsendini.

Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: tootmine ja kasutamine

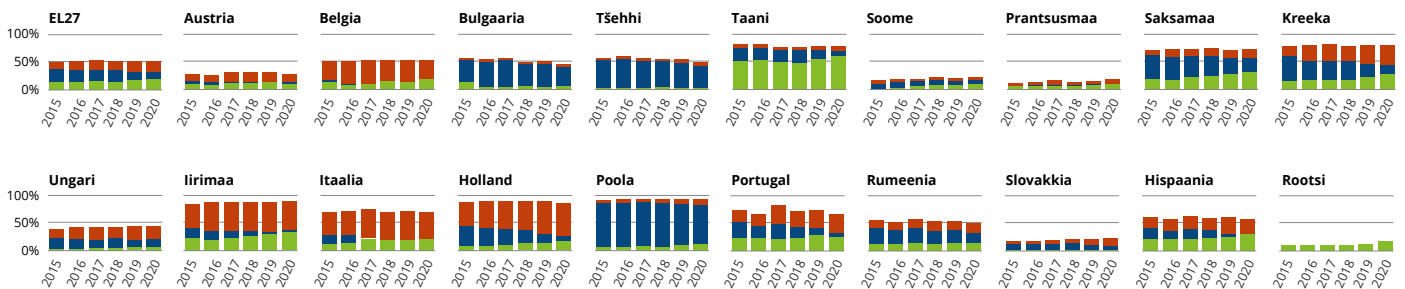
Üleminek söelt muudele energiaallikatele

Esimest korda edestas 2020. aastal taastuvenergia EL-i peamise elektrillikana fossiilkütuseid. Mõnes liikmesriigis on süsi aga endiselt tähtis energiaallikas, ehkki söe põletamisel tekib saadava energiaga

võrreldes kõige rohkem CO₂. See on peaaegu kaks korda rohkem kui maagaasi või 40% rohkem kui diisli ja kütteõli puhul.

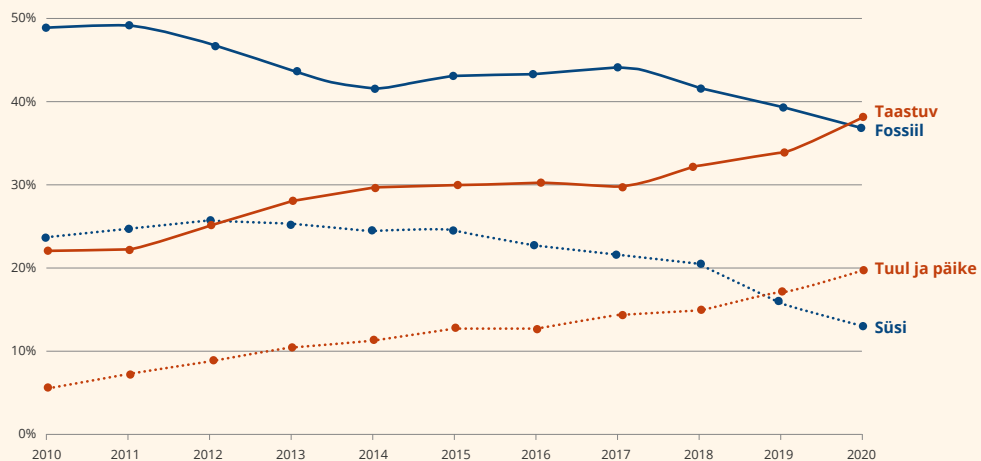
Elektritootmisallikad EL-i liikmesriikides

Protsent energia kogutoodangust ■ Tuul ja päike ■ Süsi ■ Gaas

Taastuvenergia edestab fossiilkütuseid

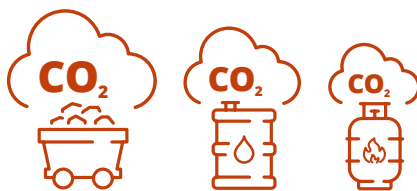
maht %-des EL27 elektritootmises

Kuidas muuta energia
rohelisteks ja õiglaseks:
tootmine ja kasutamine

Üleminek söelt muudele energiaallikatele

Süsi tekitab iga kasutatud kg kohta rohkem CO₂ kui ükski teine fossiilkütus. Ehkki elektrijaamad on muutunud keskkonnasõbralikumaks, on söelektrijaamad endiselt peamised õhku ja vette sattuvate saasteainete allikad.

Ekspertide sõnul peavad liikmesriigid selleks, et saavutada Euroopa Komisjoni eesmärk, vähendada 2030. aastaks kasvuhooonegaaside heitmeid vähemalt 55%. See tähendab, et söe kasutamisest tuleb peaaegu täielikult loobuda.

27-st Euroopa Liidu liikmesriigist, kes on traditsiooniliselt tootnud elektrit söest, on 14 juba täielikult söevabad või teatanud, et loobuvad sellest 2030. aastaks. Saksamaa on võtnud sihiks loobuda söest aastaks 2038, Poola aastaks 2049. Tšehhi plaanib söest loobuda 2033. aastaks ning ka Sloveenia plaanib sama. Rumeenia on võtnud kohustuse loobuda söe kasutamisest 2032. aastaks ja Bulgaaria 2038. aastaks.

Söest loobumine on suur proovikivi sellest traditsiooniliselt sõltuvatele piirkondadele. EL-i sõesektoris töötab elektrijaamades ja kaevandustes ligikaudu 237 000 inimest ning 2030. aastaks võib see arv väheneda 160 000 võrra, enne kui see sektor 2040. aastate alguses täielikult kaob. Langus võib olla veelgi kiirem, olenevalt sellest, kui kiiresti EL-is söest loobutakse.

EL on loonud Õiglase ülemineku mehhanismi ja fondi, et toetada neid EL-i piirkondi, mida kliimanetraalsusele üleminek kõige enam mõjutab - eeskätt söe-, turba- ja põlevkivi piirkondi. Õiglase ülemineku mehhanismi ja fondion on vajalik sealsete piirkondade majanduse ümberkorraldamiseks ning tööjõu ümberkoolitamiseks tulevikukindlatele sektoritele.

Kuidas muuta energia
rohelisteks ja õiglaseks:
tootmine ja kasutamine

Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: õiglase üleminek

2. küsimus

On tähtis, et keegi ei jääks maha puhtamale ja rohelisemale energiale üleminekul. Kuidas me saame muuta õiglaseks ülemineku kõigi jaoks? **Vaadake üle allpool esitatud variandid, arutlega rühmaga ja moodustage teie arvatest sobivaimatest lahendustest paremusjärjestus.**

Punktid	Variandid
5 punktid	B
4 punktid	C
3 punktid	A
2 punktid	E
1 punkt	D

Vastuselehe näidis

- A** Energiasäästlikud tehnoloogiad, nagu kodumasinaid ja lambipirnid, peaksid olema soodsamad madala **sissetulekuga leibkonadade jaoks**.
- B** Taastumatutest allikatest toodetud energia ja elekter **muutub kallimaks**, kui kehtestatakse tootmisprotsessis eralduva süsiniku hind (tuntud kui süsinikumaks). Need tõusud tuleks madala sissetulekuga leibkonadadele tagasi maksta.
- C** Fossiilkütustest sõltuvates või energiamahutades sektorites **töötavatele inimestele** tuleks pakkuda ümberõppevõimalusi, et nad saaksid otsida teise töö sarnases sektoris või hoopis uues sektoris.
- D** Kogukonnad ja piirkonnad, mis sõltuvad söekaevandamisest, **peaksid rohelise ülemineku toetuseks saama lisaabi**.
- E** Milliseid **muid lahendusi** oskate pakkuda?

Kontekst

Rohelise kokkuleppega on EL asunud juhtima üleminekut rohelisele energiale, et saada 2050. aastaks esimeseks kliimanetraalseks maailmajaoks. Hinnangute kohaselt mõjutab roheline üleminek majandust ja tööhõivet positiivselt. Kui õiged tegevuskavad on paigas, siis võib see 2030. aastaks luua EL-is umbes miljon uut töökohta – eeskätt keskmise oskustaseme ja keskmise palgatasemega töökohti nii ehituses kui ka tootmises.

Roheline üleminek tähendab energiasektori ümberkujundamist, mis nõuab lühiajaliselt tohutult suuri investeeringuid. Ainuüksi elektrienergia üleminekukulud jäävad 2050. aastaks hinnanguliselt vahemikku 1,2–1,4 triljonit eurot. Praegu kannavad energiatarnijad osa nendest energia üleminekukuludest oma energiaarvetes tarbijatele. See aga suurendab kütteostuvõimetuse ohtu, mis mõjutab ELis kuni 34 miljonit inimest. Madala sissetulekuga leibkonnad ei saa endale lubada uuemaid ja tõhusamaid seadmeid ning elavad sageli vanemates hoonetes, mida pole renoveeritud. Mis tähendab, et nad maksavad energiatõhusates hoonetes elavate inimestega võrreldes oluliselt suuremaid energiaarveid.

Energiapööre avaldab survet ennekõike energiasektori osadele, mis sõltuvad endiselt fossiilkütustest, nagu söekaevandamine ja mineraalõli (nt parafiini) tootmine. Seetõttu teeb Euroopa Komisjon ettepaneku luua uus Sotsiaalkliimafond, et toetada investeeringuid hoonete ja transpordi CO₂-heite vähendamiseks ning samal ajal võidelda kütteostuvõimetusega. See fond toetab haavatavaid kodumajapidamisi ja väikeettevõtteid energiarenoveerimise ja muude meetmete rahastamisel, et aidata neil vähendada energiatarbimist ning minna üle taastuvenergiale. Andtud fond abil on võimalik aastatel 2025–2032 kasutada 72,2 miljardit eurot.

EL on asutanud 19,2 miljardise Õiglase ülemineku fondi, et muuta rohepööre õiglaseks ja kaasavaks. Liikmesriigid saavad fondi ressursse kasutada nt koolitus- ja ümberõppeprogrammide rahastamiseks, et tugevalt fossiilkütustest sõltuvate piirkondade ning kasvuhoonegaasideintensiivsetes tööstustes töötavatel inimestel oleks võimalus leida uusi töökohti.

1 miljon
uut rohelist töökohta EL **2030**

72,2 miljardit
Kliimameetmete Sotsiaalfond **2025 > 2032**

19,2 miljardit
EL-i hinnanguline Üleminekufond

**Kuidas muuta energia
roheliseks ja õiglaseks:
õiglase üleminek**

Energiasäästlikud tehnoloogiad

Energia säästmiseks on mitmeid viise: alates madala ja keskmise kuluga lahendustest, nagu lambipirnid ja kodumasinad, kuni suure kuluga energiatõhusate tehnoloogiateni, mille abil kodusid ümber ehitatakse (nt energiahalduse tarkvaralahendused).

Kodumasinaid ostes on tarbijatel sageli võimalik valida standardse ja energiatõhusa mudeli vahel, viimane on reeglina kallim, aga lubab seadme kasutusea vältel väiksemaid kasutamiskulusid. Ehk valikuks on, kas kulutada hetkel vähem (standardmudel) või kulutada hiljem vähem (energiatõhus mudel). Näiteks, kui minna üle kõige energiatõhusamale elektriahjule, siis võib see Teil aidata 15 aastaga kokku hoida kuni 230 eurot.

On selge, et madala sissetulekuga leibkonnad varustavad oma majapidamisi energiatõhusate tehnoloogiatega harvemini kui suurema sissetulekuga majaomanikud. Hoonete energiatõhusaks renoveerimise programmid võiksid muutada madala sissetulekuga majaomanikele atraktiivsemaks, kui langetada taoliste laenude intressimäär või pikendades laenude tagasimakseperioode ja/või tõstes toetussummasid.

Kodumasinade väljavahetamisprogrammid katavad sageli ebatõhusat valgustust ja vanu kodumasinaid nagu näiteks pesumasinad ja külmkapid. Üks taoline Saksa programm annab madala sissetulekuga kodumajapidamistele 150 eurot toetust, et võimaldada leibkondadel osta uus ja energiatõhus külmkapp.

Kuidas muuta energia roheliseks ja õiglaseks: õiglase üleminek

Süsinikumaksu hüvitamine

© Euroopa Liit

Kõige madalama sissetulekuga EL-i majapidamistes moodustavad energiaarved (koos maksudega) umbes 10% majapidamise kogukuludest. Rootsis on see määr 3 protsenti ja Slovakkias 23.

EL-i Energia maksustamise direktiiv annab liikmesriikidele võimaluse vabastada ohustatud kodumajapidamised kõrgetest energiamaksudest.

Energia ja elekter muutuvad kallimaks, kui hind hakkab sõltuma tootmise käigus emiteeritud süsinikust (tuntud ka kui süsinikumaks). Ent süsiniku hinnastamisest saadud tulu saab suunata madala sissetulekuga majapidamiste koormuse vähendamisesse läbi sotsiaaltoetuste ja toetuskeemide.

Näiteks Iirimaa on võetud eesmärgiks saadud tulu ümber jaotada, et kaitsta ohustatud kodumajapidamisi, tõstes nende kütusekvooti. Portugal kavatseb süsinikumaksust saadud tulu ümber jaotada madalama sissetulekuga perekondade tulumaksusoodustuse vormis. Kui Rootsi 1991. aastal süsinikumaksu sisse seadis, vähendati seal makse üldiselt, et vältida üldise maksukoormuse tõusu, mis oleks võinud avaldada negatiivset mõju madala sissetulekuga majapidamistele.

Samuti võivad valitsused süsiniku maksustamisest saadud tulu kasutada selleks, et suurendada keskkonnakaitselisi kulusid ja toetada muid kasvuhoonegaaside vähendamise püüdlusi.

Kuidas muuta energia
rohelisteks ja õiglaseks:
õiglase üleminek

Euroopa Liidus on endiselt 237 000 inimest, kes töötavad söesektoris - peamiselt söeelektrijaamades ja kaevandustes. See arv võib 2030. aastaks langeda kuni 160 000 võrra.

Nooremad inimesed näivad olevat rohkem avatud täiend- ja ümberõppele.

EL-i Õiglase ülemineku fond aitab muu hulgas inimestel kohaneda muutuva tööturuga, pakkudes neile võimalusi arendada või õppida uusi oskusi, samuti aidatakse inimesi uue töökoha leidmisega.

Täiendavalt investeerib uus Euroopa Sotsiaalfond+, mille eelarve aastatel 2021–2027 on üle 99 miljardi euro, samuti täiend- ja ümberõppevõimalustesse, et toetada rohepööret ja üleminekut digimajandusele.

Oskuste sobimatus on üheks takistuseks üleminekul vähese süsinikuheitega energiasüsteemile. Praegune energiatööstuse töäjõud on meestekeskne ja vananev, eriti traditsioonilistes energiasektorites. Suur nõudlus on loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika (STEM) erialade lõpetajate ning digioskustega inimeste järele.

**Kuidas muuta energia
rohelisteks ja õiglaseks:
õiglase üleminek**

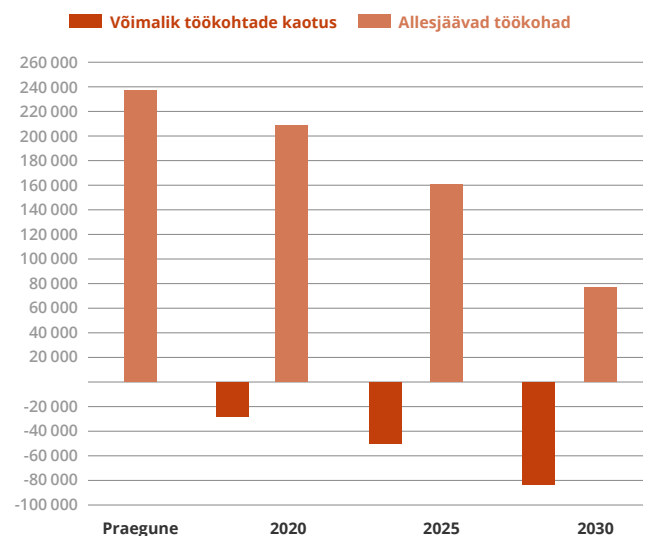
Toetused sõepiirkondadele

Euroopa Liidus on endiselt 185 000 inimest, kes töötavad söekaevandustes. Poolas töötab umbes pool sellest tööjõust, sellele järgnevad Saksamaa, Tšehhi, Rumeenia, Bulgaaria, Kreeka ja Hispaania.

Hinnanguliselt on 109 000 kaevanduste töökohta suures kadumise ohus, sest see sektor ei ole enam nii konkurentsivõimeline. Üks Poola piirkond võib kaotada kuni 41 000 töökohta, mis on umbes pool selle piirkonna töökohtade koguarvust.

Saksamaa viimane söeelektrijaam suletakse plaanide kohaselt 2038. aastal ning enne seda saavad riigi söesttööstusest sõltuvad liidumaad enim mõjutatud piirkondadesse investeerimiseks kokku 14 miljardit eurot. Raha võib kasutada digiteerimisprojektideks, turismi arendamiseks, linnataristu uuendamiseks või uuenduslike kliima- ja keskkonnakaitseprojektide läbiviimiseks.

Liikmesriigid, mille erinevad piirkonnad, tööstused ning töötajad seisavad silmitsi suurimate rohepöörde proovikividega, saavad taotleda rahastust EL-i Õiglase ülemineku fondist. Euroopa Komisjoniga koos peavad mõjutatud liikemeriigid määratlema piirkondlikud õiglase ülemineku plaanid, kus kirjeldatakse iga piirkonna probleeme, nende arenguvajadusi kui ka eesmärke ning 2030. aastaks rakendatavaid toetusmeetmeid.

**Kuidas muuta energia
rohelisteks ja õiglaseks:
õiglase ülemineku**

Kas soovite avaldada teistele inimestele Euroopas oma arvamust ELi kliimapoliitika tuleviku kohta

Kuidas sooviksite panustada Euroopa kliimanetraalsuse saavutamisse? Arutage ja lööge kaasa!

Kuidas anda oma panus Euroopa kliimanetraalsuse saavutamisse?

Investeeri päikseenergiasse

Paigaldage koduseks energiatootmiseks päikesepaneelid.

Vähendage tarbimist

keerake küte kodus kraadi võrra või ka rohkem alla.

Soojustamine

Soojustage või parandage oma kodu soojustust

Vahetage energiaallikat

Viige oma kodu üle süsinikuvabale energiaallikale.

Kas soovite saada infot mõttekojas Peer Parlaments saavutatud tulemuste kohta?

Kas olete huvitatud mõttekoja Peer Parlamenti korraldamisest?